

Megjelenik a Társalkodóval minden héten kétszer: t. i. vasárnap és csütörtökön. Előfizetheti helyben a szerkesztő's kiadó tulajdonosnál uri utca 453dik sz. alatti Trattner-Károlyi ház első emeletében, egybeitt pedig minden királyi posta-hivatalnál. Az ausztriai birodalomba vagy külföldi tartományokba kívántató példányok iránt csupán a bécsi es. főpostahivatal után történetik a megrendelés. Az Ertesítőben mindenféle hirdetésny főlvetetik's pontosan és jutányosan közöltetik.

FOGLALAT. Magyar- és Erdélyország; előléptetések; vukovár-flumei vasutársaság gyűlése; Örökvaltság V; levél Bécsből; az aug. 26kai pesti gyűlésről; mit kell tenni a pénzbeli végbehajtásra nézve? válasz a N. U. temesi levelezőjének; panasz és magyarodás; Jótékonyk; énekiskola; Borsod és Zalamegyék közgyűlései folytatása; trencsénmegyei viszonyok; budapesti napló.

Amerika. (Statusadósságtól kamatfizetés; Mexico hatad üzen az egyesült állodalomnak.)

Franciaország. (Bordeaux tüvész; Nemours hg. utazása; Thiers történelmi munkálatai.)

Legyhírek.

Ertesítő; gabonaár; dunavízállás;

Magyar- és Erdélyország.

A nm. magy. kir. udv. Kamra az ó-zólyomi kir. bányakamrai uradalomban mo. ürtelt számtartói állomásra 11 e 11 Jenőt ugyanazon uradalombeli kasznárt; az ujonan létesített ideiglenes k. kamrai pagony-tisztállomásra Csallán N a c h t n e b e l Ferencz eddig krassói k. kamrai pagonytisztet; végre a' csatádi k. kamrafelügyelői hivatalnál megürült számtartói állomásra P r e i s z e r Ferencz eddig lugosi k. kamrai ellenőrt alkalmazá. J o s e f i Ignác nuskolci k. sómázsúlómeister f. évi aug. 24kén meghalozott.

A vukovár-flumei vasut megépítéseül egyenült társaság közgyűlése f. hónap 14kére levén kiürítve: (tisztellett emlékeztetnek az aláírott t. cz. tag urak, sziveskedjenek e' határnapra figyelemmel lenni 's elnök gróf Batthyány Kázmér ur ó mélt. lakásában feldunatoron Vodjéner házban délelőtti 10 óraker személyesen megjelenni. Sept. 11kén 1845. Csanády, ideiglenes tollvivő.

Örökvaltság V.

Az örökvaltság szükséges létének kimutatása közt helyén leend érteni azon hasonlítólagos hasznolt is, melly a' robot- és dézma-kezelésből háramlik a' földesurra. Ha van a' földesurnak a' robotbul haszn, úgy leginkább ott leljük ezt fel, hogy az, az év minden részeiben, minden előfordulható munkára kéznél van a' nélkül, hogy mérnyi távolságra templom vagy községhez előtti hirdetésekhez kelljen folyamodnia 's ekkor is — mivel a' munka idő által érlelt 's így végezendő volna — napszámosi vesztelességs zsarolásoknak adatként alkalom; miként t. i. 1843ban (folyó é. aratáskoris valóban sajnálattal vala szemléltető) Hevesben még aug. derekán is száron lógtanak az elérés miatt szemhullatott üres kalászekat; mert az 1843ki év a' gabonatermesre különösen áldott levén a' részes aratók minden felől lefoglaltattak, sok helyen nem kis áldozattal, csakhogy a' gazda gazdasági cikkeivel készlen legyen, 's ne kényszerüljön később kétszeres áron visszavásárolni a' most olly könnyen utnak eresztett ajánlkozó erőt. Illy látványoknál valóban nem gyéren támad ama gondolat, hogy e' hazának az is bajára van, ha bő természettel áldja meg mezeit az ég, 's az is sérti, ha a' termés kevésbbé felel meg a' termesztő igényeinek; mert első esetben nem birunk vele, a' betakarítási kezelés erőnk feletti, a' másodikban napi szükségnek, éhenhalásnak vagyunk martalékul adva.

Ezen bajok kevésbbé szemléltető hazánk azon részeiben, hol a' népesség tömöttebb levén több kéz ajánlkozó munkára; hol az urodalmak széles határi nem pusztai gyephalmok, hanem faluk házai által jelöltetvük ki; itt a' földes ur robotbőségben levén az előbbi félelemnek kitéve nincs, mert az a' rat a' st is nagyobb munkák közé sorozván a' heti két napot minden telkes jobbágyanal kettőztetheti, mint ezt a' törvény is tennie megengedi; habár természetnek illy kezek általi le- és betakarításában kevésb is a' köszönet; mert hogy a' jobbágy, kit a' 12 órából álló nap minélelőbbi eltöltésénél egyéb nem tartóztat földesura tarlójan — olly lelkiismeretesen nem köztöz kévét, nem rak csomókat 's elszórt kalászek gerelyézése közt inkább eldudolando népdalára, mint az összegyűjtendő életre fordítja figyelmét; holott a' részes munkasnal mindezt másként teljesíteti azon tudat, hogy a' legutólsó szemmagban is osztozik, 's munkadíja ezzel is több.

A' robotozással megmivelt, le- és betakarított termés-mennyiségből a' földtulajdonos mindig több tiszta hasznot lat, mint a' mit béres, vagy pénzes, vagy részes napszámokkal gyűjt csürebé; mert az aratók által felállított képék minden kijelölés nélkül haza hordhatók 's csak részelés, nyomtatás vagy

cséplés után kell részt adni; ellenkező esetben szegődött cselédei, saját igás marháinak dolgoztatása mellett, vagy pénzen fogadott munkásai szép számmat huzzák el a' tiszta haszonnak; úgy letakarításkor a' munka- és ebéd- vagy keperész nagyobb terjedelmű szántóföldeken meglehetősen mennyiségű kereszketek söpör el a' földesur pajtája elől. Ez állítólagos haszon még inkább érezhető a' szénakezelésnél, mert ha felveszszük, hogy alföldön, hol a' nemesi puszták terjedtebbek, 's ezek arányában a' robotozó falvak gyérebek, anyafü-kaszálaskor a' harmadik, negyedik vmegyéből levándorlott napszámoknak 15, 16, 18, 20 sőt 25 garasával is fizetetik a' napszám, hasonlag a' gyűjtőknek 8, 9, leggyakrabban 10 — 12 gr. — igen világos: hogy itt a' földtulajdonos betakarított szénáját majd pénzen vevé meg kaszálástól, holott az robotos munkával nemcsak gyökérről vágatik le ingyen minden költségtámogatás nélkül, hanem öszsze is gyűjtetik 's a' kijelölt helyen öszsze is rakatik ismét ingyen, mert e' munkák tökéletes díjaztatása következő vasárnapon délelőtti rövid rovasozással törvényesen megtörténik, mi miatt illy urodalmakban marha- és juhtenyésztésre sokkal kedvezőbbek a' körülmények, mint a' hol robot nem használható, és mégis oh csuda! az eredmény mind földművelési, mind marhatenyésztési, mind ipari tekintetben hízelgőbb a' mezőgazdaságra itt, mint amott a' robotos ingyen munkákkal.

Dézmából, kivált nagyobb birtokokban, az uraság nyeresége azon arányban növekszik, mellyben a' jobbágyoké fogy; sokan ezt tiszta nyereségnek is tartják, mert hol valaki sem nem szántott, sem nem vetett, sem nem boronált, sőt nem is aratott, még is kész csomókat hordanak csürebé, 's neki nem marad más fen, mint azokat kinyomtatni vagy csépltetni, 's azután eladni; ott igaz! hogy a' nyereség tiszta, 's bármi kevés legyen is az, de mindig nyereség marad; ha mindazáltal fölveszszük, hogy ama föld, mellyről a' dézma illy módon jö, a' földesurnak ősi vagy szerzett vagyona, mellyet ha maga miveltenne, vagy haszonbérlok által dolgoztatna, vagy más célhanyosb reudszert mellett szinte jobbágyok által kezeltetne, bizonyosan dézma bevételé ha nem kétszer, legalább is háromszorannyi nyereséget hozna, egészségségs következtetéssel a' dézmából úgy, mint az jelenleg kezeltetik, semmi nyereséget sem lat a' földesurakra háramolni e' sorok írója.

E' pontra nézve vegyük fel a' széles terjedékű csáktornyai urodalmat, mellyben Kotori, Perlak, Goricsány, Hodosány, Draskovecz, Vidovecz, Sz. Maria, Kralovecz, Domboru, Jursovecz és több helység földesuroknak szerződés mellett az uri tartozásokért és dézmaért évenként bizonyos összeget fizetnek; míg többi, mint Turchsische, Derzsimerecz, Sztrelec, Palovecz, Palinovecz, Orehovicza, Podbreszt 'stb. helység urbéri rendszer mellett mind robotot, mind dézmat szolgáltatnak, 's ha megnézzük ezen helységek anyagi állását, valóban akaratlanul szemébe ötlük az átmenőnek a' különbség, melly külsejüket bélyegzi. Amazokban rend, külsin, tisztaság, cserépedelű téglaházak, pajták 's gazdasághoz megkívántató mas épületek legjobb karban szemléltető; az emberek izmosak, erőteljesek, egészségsesek, jökedvűek, tehetősek; imezeknél ellenben több helyen a' pór marháival egy kunyhóban telel, háza falait néhány szuette közlöp ója eldüléstől; száraz gyümölcs, kukoricza-kenyér és köleskása napi eledel; fött ételre csak ünneper tart számot; ezt tekintetbe vevén 's hozzá azt, hogy mostani mezőgazdasági rendszerünk mellett földművelésünk kevés kivétellel jobbágy-kezekre bizatik: — vajjon mellyikre támaszkodhatik inkább a' földesur e' nyomoruéra e — kinek mélyedt szegődreikből az éhenhalás veritékezik, 's illyen szegénynek dézmájára e, ki magával is tehetlen, nem hogy földjét becsületesen mivelhetné? — vagy ama tehetősbek által fizetendő haszonbérre, kik szabad adasvevés mellett birván földjeiket, szabadon, akaratjuk szerint mivelik azt, 's fordítják a' termést oda, hol szerintök ára legjövödelmezőbb. — Ha urodalminkban a' gazdasági számvitelek amazok minden ágait elkülönítve tábláznak, kimutatnám:

hogy azon elsorolt szerződvényes (contractualis) helységek által fizetett tiszta pénz kétannyi aránylag, mint az uri tartozások alatt álló falvak dézmái; mivel azonban azok egyenesen a' tiszta bevételben, ezek a' többi majorsági gabonával öszszekevertetvén ezzel méretnek be 's ezek mennyiségéhez soroztatnak, meg kell elégednünk egyes gazdatisztek nyilatkozatival, kik szerint az urbéres helységek dézmái úgy állnak az előbbiek haszonbéréhez, mint 3:5, azaz még ezek dézmájából hosszas há fordított munka után a' földesur 3 frtot kap, addig ott minden fáradság nélkül 5 fnak birtokosa.

Vagy vegyük fel a' dézma másik ágát, a' szőlőföldek után szedetni szokott bordézmát. Baranyamegyében terem évenként közép számítás szerint félmillió akó bor, az ezen megyebeli urodalmak kilenced és tized fejében kerekbölcs szerint bevesznek 90 ezer akót, vagy is az egész termés 1/3dét, 's ha ide vesszük, hogy egy megyének illy roppant bormennyiségéből, tizedéből alig vitetik ki 50 ezer akó, vajjon hol itt a' dézmanyereség? igaz, hogy a' korcsmáltatási jog az uraságé 's így a' dézma czégér alatt elkel, de nyereséggel e? ez más kérdés; mert kétségentul igazság az, hogy dézma csak akkor van sok, midőn bő az évi termés, 's ha ez szük, csökken a' dézma mennyiség is. Ha sok, nincsen ára, mert a' vevőt szinte utjában tartóztatja fela' bora árara szorult paraszt; ha szükén van, ismét pangó az ár, mert a' nagyobb vevők oda sietnek, hol kedvezőbb levén az évszak, olcsóbban juthatnak hozzá. Nem feledkezem én meg itt arról sem, hogy a' nagyobb birtokokak tehetősbéknél fogva nem levén úgy megszorulva, miként jobbágyaik, a' bő termés bő dézmáját pincezjökbe rejtik, hol éveken át megérlelődvén, később kettős 's hármason is eladható. Uraim! ne feledjék önök, hogy országban, minő a' miénk, melly haladási stadiumán áll, melly gazdaságot, sülty csak nem rég kezdett kereskedé által akar kivíni, minden tüke, legyen az legkisebb, melly kamatozás, forgalom nélkül holt helyen vesztegel — hozzon bár később három, négy annyi nyereséget — nemzetvagyoni tekintetben mindig viszapótolhatlan veszteség marad; előt nem áll azon számítás, hogy a' pinceszem megérlelődvén kettős, hármason nyereséggel leszen eladható; mert ki kezeskedik arról, hogy az ezután következő években nem áldja e meg isten hasonló bő természettel a' munkás kezeket? mi történik akkor? a' nyereségre számított dézma czégér alá kerül, 's magát ugyan kifizeti, de a' kamat, melly a' tüke fekvéséből joggal vala várható, elveszett; mi pedig nem történik, ha a' jobbágy kilenced, tized helyett többi tartozásának megváltása közé számított pénzzel adóznék, ezt a' földesur kézhezveveskor mindjárt oda fordíthatja, hol belőle legbiztosb kamatot várhat, nem is féltheti jégtől, dértől, szárazságtól, sok esőtől, doh vagy penészről.

De hogy tisztában legyünk, engedtessek meg még a' következőnek megérintetése. Az érsekújvári urodalomnak, mellyhez Imely, Kürt, Martos, Naszvad, Szemő, Tardosked, Udvard helységek, azután Bajcs, Farkasd, Kis- és Nagy-Angyala, Ó Gutta puszták tartoznak, általános jövödelme hiteles öszzeírás szerint 1829ben tett 66,987 fr. 7 krt.; melly jövödelme, tekintve az urodalom kiterjedését 's hazánk legtermékenyebb részeinek egyikén fekvését épen nem kielégítő; ha főleg hozzá tesszük azt, hogy a' helységek nem a' kisebbek közül valók, mert csak maga Udvard 100 1/4 egész telekkel bir, 's hogy az urodalom a' könnyen 's olcsón szállító Duna partjain nyúlik el; — okát tehát nem máshol, mint épen a' robot és dézmában lelhetni fel; mert ha felveszszük Öcsöd helységet Békés megyében, melly 651 házból 168 1/2 egész állományon 355 telkes gazdát, 287 házas és 158 házatlan zsellért számlál, kik mindennemű királyi és uri haszonvétel birtokában vagynak, 's évi haszonbérül 1827dik évben 7200 frtot fizettek; ha ezen összeget egyenként az érintett urodalom 8 helységre, Érsekújvárt is oda érte, vetjük, még pedig annál bátrabban, mert vannak ott Öcsödnél nagyobb helységek is, lenne a' haszonbéri jövödelme 57,600 fr. tisztán, mellyből nem kell tisztet, cselédet fizetni,

marhát venni, gazdasági épületeket, eszközöket ujtani stb. — a' fenmaradt 11,387 fr. 7 krt pedig az urodalomhoz tartozó 5 pusztá gondos kezelés mellett — úgy hiszem, ötszörösen is behozza.

Ezek fölött elmélkedve el kell ismernünk, hogy ha van is a' robot és dézmából nyereség, az csak addig nyereség; míg ellenkezőjükről nem gondolkozunk 's megszűnik nyereség lenni, ha következeiseikre figyelmezzünk. Királyi.

Bécsből sept. 3kán következő sorokat vettük egy itten általutazott 's Pestmegye aug. 26kai közgyűlésén jelen volt levelezőnk tül: El is feledém Kegyeddel multkor ama híres és nevezetes pesti gyűléstől véleményemet közleni! — Semmi mosoly!... mert azért, hogy Kegyed ott helyben van, nincs joga nevetni, hogy én is közlök róla valamit. Mert ha a' pesti gyűlés furcsának látszott Pesten is, — mennyi-vel furcsábbnak látjuk azt Bécsben? az világos!.. Én ugyan a' hirlapokból annyira már ismertem P e s t - e g y é t, hogy közgyűlésébe nem annyira kíváncsiság, mint bizonyos dolgom vont vala, 's én ott valék és végig hallgatván a' hármast megye szónokait, azt vettem észre, hogy bizonyos Cz... nevű országos ügyvéd ellen tartá minden szót emelni tudó nemes haladó azon feyvert, melly nem egyéb vala, mint ama híres és nevezetes darab hus, mellyet nyelvnek hinak 's mellyről itt Bécsben egykor a' német hitszónok azt mondá: „es ist nur ein Stück Fleisch; ja es ist nur ein Stück Fleisch.“ Ha a' mesében a' hét sváb és a' nyúl eszembe nem jut a' nevezett gyűlésben ugy Cz. országos hítes ügyvéd urra igen tudtam volna boszankodni; azonban, eléggé csudálni nem tudom, hogy a' hirlapok szerint, Cz. ügyvéd ur az ellenzéki kelepezt kikerülve ide Bécsbe jött volna 's hallom, mikint másnap a' hármast megyének egyik kitünő tisztviselője saját nyilvánítá, vagy is rövidebben kifejezve azt mondá: no, már most bottal üthetjük a' nyomát! A' nyulacska odább ugrott egy két bokorral! Vagy is tán nem annyira nyulacska, mint ama cseles állat, mint őt egyik ellenzéki szónok nevezni látszék, midőn a' rökavadásatról allegorizált!... 'S neki, ime a' consequenti igaza is van ám! mert ő volt az, ki a' hármast megyét figyelmeztette, hogy ne eresszék a' rökát meszire; mert, ha majd üregbe veszi magát ugymond, akkor bajos lesz onnan kimozdítani stb. Megbocsásson Kegyed, hogy én az első napot nem bírom oly praecisióval leírni, mint kellene, mert akkor személyesen jelen levén, magam magannak csak el kell hinnenem, hogy nem tudom a' Cz. iránti két határozatból, mellyek egymás után következtek, mellyik vala érvényes? (hogy ne mondjam törvényes?) Azonban a' paritate, valamint a' végrendeletnél az utolsó határozat lett volna érvényes, t. i. hogy Cz. ur menjen bizonyos kíséreték kíséretében haza stb. Az ám! De rögtön, mihelyest ő a' teremtet oda hagyta, roppant kiáltások törtek ki illy szavakkal: „nem jól van! vissza! vissza!“ stb. És Cz. urnak ismét vissza kellett jönie t. i. új határozat nyomán! Én soha életemben olly ambulatorius határozatot nem hallottam! Egyik megyei tisztvis. e' gyűlésen kitünőleg szerepelt 's mint itt ott az ügyvédi karban hallám, az intelligentia egyik felkentje irányában más módon kellett volna bánni!... Mert, ugymond, a' kit akasztanak is, ne kísérsje őt bitófára se szenvedélyes örömrzetünk se gúnymosolyunk, hanem őszinte szánakozásunkstb. a' közönség 's kivált egyik szónok ebben majd minden lépten vétnei látszott, mert öröm és guny kíséerte minden szavát, tettét, zaját, mimikáját. 'S valóban, ha gr. R. nincsen, akkor az ellenzék önmagával olly ellenzékbe jó, hogy soha ki nem gázol belőle. 'S kérdék sokan: 1) Ki volt é mondva Cz. urra a' „bűnös?“ (felelet: nem.) — 2) Volt é „vádolva?“ (felelet: nem.) — 3) Ha a' fenytő törvényszék határozata az volt, hogy a' kérdéses váltókat meg kell nála keresni stb. vajjon mit kell vala tenni? ha t. i. ő a' kiküldött szolgabíró 's esküdtnek a' váltókat kiadni nem akarta? — 4) Szükséges volt é őt a' megye teremében vallatni letartóztatni még akkor is, midőn ő azt mondta, hogy ő a' határozatot nem látta? — 5) Ezután, minden szabadkozására, hogy t. i. ő nemes-ember, ő családos ember, ő vagyonos ember stb. szükséges volt é a' megye teremében őt megfogni 's kivoncolni?... azután pedig: 6) hogy a' gyalázat egészen tetőzve legyen, ismét visszahozni? és vallatni?... 7) 'S midőn ő azt mondá, hogy tértétvény mellett a' váltókat ki fogja adni, ezért szabad volt é őt kárhóztatni? holott a' váltó-codex azt mondja, hogy tértétvény nélkül a' váltót kezéből kiadni senki sem tartozik? Denique bármilly ember is Cz. egyébiránt országos hítes ügyvéd, még

is vele ugy bánni, a' mint vele itt némellyek bántak, leges legalább is nevelés hiánya volt. Hiszen a' kir. tábla, melly ellen olly szívesen szeretünk szót emeltani, egy nem-nemes embert, egy városi község bíránit, csupán azért, hogy nevét le tudta írni, a' bot a' lából fölmentett. Urak! a' vétket legtávolabb árnyékoló bárkiben sem akarja legyezgetni alulirt, de a' ki egyszer Minerva templomába lön beavatva, ha színté botlik is, nem szabad a' vele bánási modorra nézve e' körülményt soha szem elől eltéveszteni! 's így egy botrányból kettőt csinálni!.. Cz-re nézve a' gyűlés inquisitorium forum is volt 's a' megye tere meki börtönül is szolgált, sőt fogd-megek birkozásaul is!

Mit kell tenni a' pénzbeli végrehajtásra nézve? Legegyenesb felelet volna erre ez: t. i. a' földet fölszabadítani! 's egy csapással ledulne a' köszál, melly utban áll. Igen ám, hanem erre meg azt kell bezzeg mondani: „quando coeli!“ —

Fog éz valaha történni vagy sem? az más kérdés. In thesi az áll, hogy a' pénzbeli végrehajtás megöli az alperest vagy is földig rontja 's ez tulság. Rajta segítni kötelesség 's polgári tisztünk....

Parányiságomhoz képest én azt vélném: 1) ne legyen pénzbeli (egészen) a' végrehajtás és így 2) becsültesse meg a' lezártot vagyonokat alperes is, 3) ha e' becsüléssel megállhat (s a' felpertes is,) akkor a' kitűzött határidőkben az árverés tartassék meg és ha megadják becsárát a' jószágoknak az árverők, akkor adassék el készpénzért... ha pedig nem, akkor 4) tartozzék fölperes a' jószágot becsár szerint átvenni. 5) Ha a' becsü iránt a' pörös felek vitakozásba jönének, akkor sem egyik sem másik fél becsüje nem áll meg, hanem az eljáró bíróság közbejöttével, müértő becsúsók állnak elő 's adják be a' pörhöz két példányban csatlaló becsüt; hogy egyike a' bíróságnál állandóul maradjon, másika pedig tértétvény mellett, hol egyik hol másik pörös fél kezénél lehessen, ha t. i. szükségük leend rá...

Ezen becsüvelé szerint adassék árverésre, mint fennebb említettett, 's az eljárás a' fölebbi 3. és 4. szakasz értelmében történjék. Ez lenne igénytelen véleményem. A' ki jobbat adand elé, szives örömet hódolal Z o m b o r y Leopold.

Válassz a' N. U. temesi levelezőjének. Azokra, miket temesi ellenem gyűléslátogatók viseléről mond, nincs észrevételem; hogy hallgatóságunk erőszakra joga nincs a' tanácskozók irányában, igen természetes, valamint az is, miszerint a' karzatok garázdálkodását, mihelyt azok a' tanácskozók többségének véleménye szerint megrovandók 's helyreigazítandókul ismértetnek meg — megszüntethetni az alkotványos szabadság legkisebb sérelme nélkül. Ha tehát akár Pestmegyében akár az ország egyéb hatóságánál a' gyűléslátogató hallgatóság suprematiát tulajdonitna magának a' RRék többsége fölött, 's vélemény-nyilatkozatival irányadólal kivánna föllépni a' határozati hatalommal bírók ellenében: akkor, mondom, nemesak rendre igazítani, de szép szerével ki is szabad utasítani az eféle tömeget. Azonban illyesmi aligha megtörténhetnék; annyi kétségen kívül van, mihez képest Pestmegye gyűlésein hasonló ferdeség nem fordult elé mindaddig, míg más oldalról elkövetett balfogás arra alkalmul nem szolgált; értém a' legközelebbi esetet, midőn bizonyos váltóügy tárgyalatása közben a' vendégek magokviselete olly botrányossá fejlett, minőre e' helyen alig emlékezik valaki. Ez eseten kívül alig hozhatni föl tudomra példát arra, hogy a' zöld asztal körében tett nyilatkozatok figyelembe vétele nélkül rakonczatlankodott volna a' közönség. Egyébiránt ha magát az eseményt moraliter rosszalljuk is: tán némileg menthető tekintve azon következtést, minélfogva jövőre közgyűlés elibe nem tartozó tárgyalások oda erőszakoltatni nem fognak.

Bármí zajos jeleneteknek legyünk is egyébként tanuji Pestmegye terében, ezen zaj, melly természetesen nem ép elkerülhetlenül szükséges, és bizony legtöbb esetben a' győzelem legkisebb veszélyeztetése nélkül el is maradhatna, ezen zajongás mondom többnyire nem más mint a' hallott szónoklatok iránt hangosan kitörő helyeslés, vagy az itt ott emelkedő ellenszöszatra vonatkozó rosszallás nyilvánítása, tehát jobbadán a' többség értelmébeni vélekedés kijelentése. Már legyen a' többség conservativ vagy ellenzék — az aztán mindegy; a' többség ellen határozatokat csakugyan nem hozhatunk. Szeretném látni, mit mondana a' temesi levelező, ha valahol birna sok keresés után találni megét, hol conservativoké az általános többség, de kerül itt ott

néha egykét oppositionalista is — ha mondom, az ellenzék részéről az követeltetnék, hogy a' maradás emberei egymás nézeteit ne dicsérgessék, 's vizsagos bókölások helyett az ellenzéki szónoklatokra tapsoljanak. Nem hiszem hogy volna erő, melly a' temesi levelező-féle — hoc genus omne — conservativoket hasonló önmegtagadásra kényszerithetné!

Legyünk ehhez képest méltányosak 's ha látjuk, hogy itt vagy ott az összegyűlt RRdek általános többsége haladási szellemben nyilatkozik 's tudjuk, miszerint a' hallgatók szívből örvendeznek hasonló nyilatkozásokon, mert keblök éreményit, saját legbensőbb gondolataikat hallják azok által tolmácsoltatni; — legyünk méltányosak 's ne kívánjuk, hogy itt akár a' szónokok kevésbbé beszéljenek melegen, akár a' közönség tartózkodóbb legyen helyeslése nyilvánításában. Csak istenért! kerüljük a' tulságokat, mert hiszen a' conservativok most érintett követelése valóságos tulság volna — 's azért nem csudálkozhatnának, ha szavaik siker nélkül fognának elhangzani.

Mi ellenemnek Erdélyre tett hivatkozását illeti; — senki nálamnál hőbbben nem ohajtja: vajha a' testvérhon olly szilárdan 's magasra fejletten állna alkotványosság dolgában, hogy bajainkban gyógyszer keresvén tovább mennünk ne kellene. Azonban vélekedésem szerint, ha nem is mindenben, de mégis igen sokban, mostanig megfordítva áll a' dolog, 's minden készségeit mellett is, mellyel rokon szomszédink elsőbbségeit megismérni 's méltányolni sietünk — inkább kell ohajtanunk, hogy Magyarország haladási mentében meg nem állva versenytárgyal szolgáljon a' testvér hazának, semmint hogy mi megállapodva hátra forduljunk kutatandók: ha vajjon nem találhatnánk é mégis egyet más a' Királyhágón tul is. Azonban, habár csak azért is, hogy a' kihíresztelt conservativok erejét egész mértékben kifejtette szemlélhetnök — érdekes volna valamellyik országgyűléskor csak ugy vagy két hónapra aként rendezni a' tanácskozások teremt, a' mint a' temesi levelező 's a' vele rokonok javasolnák.

Kedvesen lepte meg a' temesi urnak azon sorai, mellyekben rá m sűni ügyekszik, hogy nivellatio embere vagyok; nagy kár, hogy bővebben nem terjeszkedék ki ez eszme fölött: azonban, ha ide veszzük, miket vörösfonál 's több eféléről mond — meg kell mindazáltal vallanunk, miszerint szük helyre annyi üdvöz eszmét tudott temesi ellenem öszszeszeríteni, mihez képest jó lelkiismerettel elfogadhatná ebeli érdeme jutalmán a' chinai nagy lovagrendjelt — ha t. i. politikai nagykoruság méltánylására nézve Chinában illyesmi divatozna. Ha majd az emberiség haladási nagy munkájában annyira jutandott, hogy jog, egyedi 's polgári szabadság 's ezek legszebb szüleménye polgári önállóság- 's mi mind ennek alapja — a' jogot rejtő 's nemző egyenlőség, mint megannyi czafrang, le fognak szaggattatni nemünkről, 's nem marad egyéb azon hústömegnél, melly két lábbon jár 's két kézzel bír természetesen nem másokból, hanem hogy míg mások henyéség karjai közt töltekeznek, izzadva dolgozzék, 's didergve éhezhezzék — ekor bizonynyal — ha még életben leend — temesi ellenem az első közt fog állni, 's még megérheti az örömet, hogy a' mondottak létrehozása körül szerzett érdemeiért halántéki koszorúval fonasának körül.

Addig azonban, míg az emberi philosophia, sőt maga isteni religiónk szebb tulajdönt emberben nem ismérnek annál, melly szerint ő isten képére teremtetett; 's pedig ugy, hogy e' tekintetben koldus (s koronás között különbség nincsen; míg az ész azt fogja tartani, miszerint minden ember egyenlőn van természetnél fogva boldogulásra rendeltette, 's hogy a' közös rendeltetés egysége jogosít föl mindenkit saját boldogulhatása eszközlésére; — miglen keresztényen állodalnak létezendnek, mellyek gyémánt-szilárdságu alapját épen az teszi, — mert az ember nem szünt meg ember lenni, ha valamely haza polgárává lön; — 's képesítve van ember-méltóságához illő jogok 's ezeken alapuló polgári szabadság-nyujtotta javak megszerzethésére: míg ezek így leendnek, addig — fájdalom, de ki kell mondanom — olly tanok, minőket temesi ellenem a' N. Ujságban közre tett, romlatlan szívü 's tisztá agyu emberek előtt szánakozásnál egyebet gerjeszteni alig fognak.

Ezek valának, miket temesi ellenemnek részint kénytelenség részint felebaráti szeretetből, elmondano kelle; szabadságában áll jövőre vagy hallgat-

ni, 's ig jobban két ese... izben e lenség olvasó szokott J. L. tól 23 font szállít értesít ják E. 150 na hogy m jci a' m tervbe galomb dül esat ten a' n 'csak Bécsn tüzött gyapju 's miut és J. ot lölege magu rittetn tes ker kerülé némile lalón f lefzet gözha kié les már megst kormán letőleg köv. k töképe Ignác véd ur hgtől 2 t o v s a mütári ártus 1 hangá Rossin remén nyoké nősen mint a nagyb emlite műaru dékba tatik mánya 31kém tott kö lön ta vatal Eneki tag vá nulván az 5d tetnek több volt melly nyom vitár jákoz ratok — A gyelh sünk egye maki lőtel gülv mla reszt tatás nem mind lásra jon ig köre

ni, 's így természetesen illetlenül maradni, vagy jobban betanult phrasissal állni elé: a közügy mind két esetben nyerni fog. E — y.

Panasz és magyarodás. A' hazai lapok több ízben emeltek már panaszt a' dunai gőzcsők rendtelenségei ellen, most ismét új adattal szolgálhatni a' t. olvasó közönségnek: folyó évi aug. 6kán Orsován a' szokott szertartások 's lefizetendők lefizetése mellett J. L. tól átvétetik 12 göngyölbe foglaltatott 53 mázsa 23 font gyapju Pestre M. és J. számára gőzcsőn átszállítandó, miről M. és J. orsovai emberük által jókor értesítették, a' minden perczen várt gyapjut eladják E. K. fiának, magokat annak átadására f. é. sept. 15-ő napjára írásban lekötözték; történt azonban, hogy miután a' gőzhajó-társaság orsovai alárendettjei a' magyar nyelv mellőztével, alkalmasint a' most tervben levő valami „deutsches Element“ iránti buzgalomból az „első gőzhajótársaság“ nevében egyedül csak németül szerkesztett feladásról levelet Pesten a' megmaradt lelkes hivatalnokok nem értették a' csak németül körülírt árukat, négy göngyölt kivéve Bécsnek indították. *) — De bezzeg az átadásra kitűzött napon megjelenik E. K. fiának megbízottja a' gyapjut előmutatott költvel él erejénél fogva átveendő 's miután azt a' felebbi okból meg nem kaphatta, M. és J. ot vagy a' gyapju-átadásra, vagy pedig az előlegezett 300 pft foglaló kétszeres megtérítésére maga hírájánál szolag, de jogszerűn kérte kényszerített; illy körülményekben M. és J. mint becsületes kereskedők további porlekedés 's végrehajtás kikerülése miatt kénytelenek voltak az ügybíró előtt némileg sikerült egyezség után a' visszaadott foglalón felül még 220 pft. kárpótlást E. K. fia részére lefizetni. — Mikép fog az illetőknek megtéríteni a' gőzhajótársaság emberei által okozott ezen kár, 's kié lesz a' most is kóborló gyapju? a' maga helyén már folyamatban levő kereset eldöntésével majd megszűnik! F. M.

Jótekonyság. A' pestbudai hangászegyesület kormánya alatti nyilvános énekiskola gyámolításául 's illetőleg a' leendő Conservatoriumra közelebbi hónapokban köv. kegyes adományok érkeztek: I) Alapítványul a' tőkepenz szaporítására ezüst pénzben: a) Szmolka Ignác részvényes urtól 4 ft. b) Travnyik János h. ügyvéd urtól 8 ft. c) Em. primás-herceg Kopácsy József ő hgtől 200 ft. II) Adományul: nm. pécsi püspök Scitovszky János ő exejától 10 ft. III) Az intézet hangmútarát nevelték: Treichlinger József ur pesti műárús 126 füzet nyomtatott dallal és Brand Mihály ur hangászegyesületi tag általa alkalmazott két partitúrával Rossini, „Stabat Mater“ oratoriuma egyik dalához és „hit, remény, szeretet“ hangművéhez. Melly nagylelkű adományokért az egyesület nevében, valamint általján ugy különösen is honunk említett főpapjainak, kik ezen intézetet, mint az anyaszentegyház érdekében folyton munkálkodót, nagybecsű segedelmökre méltatták, — nemkülönben az említett műárús urnak is, ki a' hazai 's különösen a' pesti műárúsok közül első volt, ki az intézetet olly becses ajánlókban részesíté, — ezennel legfőbb hála nyilvánítottatik Mátray Gábor énekiskolai igazgató által.

Énekiskola. A' pestbudai hangászegyesület kormánya alatti nyilvános énekiskola részvényeseinek f. é. aug. 31kén t. Asztalos Károly alelnök ur előtűlése alatt tartott közgyűlésében 1) Az énekiskola 4dik osztályához külföldön tanító nem választván, jövő iskolai esztendőre e' hivatal a' három első osztály tanítóira ruháztatott által. 2) Énekiskolai aligazgatóul Bräuer Ferencz ur, részvényes tag választott. 3) Az olasz nyelv jövőre rendes tanulmánynyá tétetett, mellyet ezután a' 4dik osztálybeli 's az 5dik évbeli növendékek két esztendőig tanulni kötelezettek. Mátray Gábor igazgató.

Borsodmegyei közgyűlés folytatása. Legtöbb érdeket gerjesztő 's így legnevezetesebb tárgya volt közgyűlésünknek azon küldöttség tudósítása, melly a' kávéházi elhírhedt képzisolyos ügyben nyomozott; de mielőtt erre 's a' folytában keletkezett vitára áttérnénk, szabadjon némelyeket előleges tájékozással előterjesztenünk, magányos és az illető iratok 's adatokból merített tudomásunkra alapodva. — A' nyájás olvasó még emlékezni fog, ha t. i. azt figyelmére előtatni kegyes volt, mikép mult közlésünkben előadók, hogy két egymásra igen érdemes egyed (V. J. és P. T.) higvelő-koholta aljas rágalmakat terjesztettek Sz. B. volt orszgy. követünk szep-lőtelen jelleme ellen 's egyikök még ezzel sem elé-gülve meg P. T. t. i. a' védeyleti bálban békésen mulató több bíró 's tisztviselőkre azt költötte 's hí-resztelte, hogy több, névszerint említett család kiir-tatását decretálták; megbosszszankodva ezen az ille-

*) Hiedelmünk szerint ez inkább tévedésből mint nem értésből történt 's bár egyik legyen oka vagy másik, minden esetre az illetőket — kik miatt történt — kárpótlásra kötelező hiba 's csak párszor bűnhőzöttség 's lakol-jon így a' hibázó, kétségtelenül szemesb pontosb lesz tiszt-köre teljesítésében. Szerk.

tők — a' becsületügyek jelen precarius állásában, midőn vagy túrni vagy törvényküli módokhoz kell nyúlni a' sértetteknek, — rágalmiért igazolásra és számadásra szolíták fel nyilvános helyen a' kávé-házban (tették nyilvános helyén további elferdíté-seket kizárandó levén) 's midőn az öszvesen 's e-gyenkint ajánlkoztak is a' számadást megtagadta, illető címje ruháztatott reá, 's midőn ezt viszszamondaná 's címjeivel sürűben díjaztatnék 's elibe is póknének, töltött kettős pisztolyait vevé elő a' „gyilkos“ kiabálással kifutó több vendég ijedtére, 's ezek tőle — mert nem engedé — huzamos küzdés után elvételnek 's alispánhoz vitetnek, 's a' tény nyomozását közgyűlés előtt folyamodásilag sürgetik, ho-va P. T. is megrohanást, személyes bátorság-sértést emlegetve a' tett szokásos elferdítése után folyomodik ugyanazért: és a' küldöttség többnyire a' megye legtekintélyesb 's pártatlan fiaiból alkotva kiküldetik. Eddig az egész ügy igen egyszerű de complicáltá vált az által, hogy egy párt fogá fel a' rágalmozók ügyét önbecsületéből hitelezve érdemes frigyesei-nek, hogy a' rágalom mártýraiból pártmártýrokká avattassanak (mint mult közlésünkben említők) 's esz-közül szolgáljanak befeketésükre azoknak, kiknek befolyása e' párt előtt nagy akadály a' nepotismus és czimboraság emelésében. P. T. tehát folyamodik leg-felsőbb helyre előállva ismét az esemény elferdített előadásával 's itt már nem egyes személyeknek tulajdonítja azt, de pártot, rendszeres pártot vadol arról, hogy őt — a' nagy férfiút — tanácskozási termeiben megveretni elhatározá 's ezen párt 's határozat fejé-ül Sz. B. volt orgyűlési követünk nevezi ki, aljas bosszszavágya sugallatából; vadolja e' pártot a' me-gye rend 's békéje felzavarásáról 's támogatásul frigyesei ismeretes proclamatióját terjeszti elő. *) Sok furcsaság van e' folyamodásban 's annyival felőlőbb, ha nem aláírójára de köztudomású írójára tekintünk; jelez annak, hogy majomszeretet képes a' követke-zetlenség 's hebehurgyaság homályát húzni nevezet-sb politikai jellemekre is: — végén kérdi — alap-talan állításit bebizonyított tényekül tekintve — ha lehetnek e' leirtak csak egy óráig is mint vádlottak tisztviselők: azaz nem felfüggesztendők? (1839ben a' gr. R. féle ügyben bizony nem ezen logikát vallotta ezen jó ur! hja! de tempora mutantur et logica cum il-lis!) juthatnak e' kijelölés alá? és itt ríki a' szög a' zsákból, a' mozgatópártérdek, melly par force párt-hívei közül annyi üres tarisznyát tartó koncepcióne-k akar helyet irtíteni, még pedig olly illoyalis módon, millyet egy nemzeti közjogainkkal ismerős- 's azok védésiben megöszültnek pengetni kiáltó következet-lenség 's megbocsáthatlan gyarlóság; erre lehetne inkább alkalmazni az elveszett juh megtérését. Ezen folyamodvány tehát értesítés (informatio) végett a' megyéhez leküldetik; ez kiadja azt már működő nyomozó küldöttségnek véleményes tudósítás végett. 'S most halljuk, mit mond a' nyomozatok bevégezése után a' kiküldött választvány, rövid de hű kivonatban: P. T. azt, mit a' gyanúsított párt létezéséről 's irányá-ról szól, legkevésbbé sem bizonyítja 's igya' praeten-dált főnök nyomozásának szüksége nincs, hogy az e. alispánnak hivatalos jelentést tett volna, nem bi-zonyítja; valamint azt sem, hogy megtámadtatásáról eleve értesítettett volna, csak a' leendő számolttatás-ról értesítettett 's ezt a' vádlottak sem tagadják; de ez nem ok nélkül történt, mert a' védeyleti bálban történtek rágalmas elferdítése az ő műhelyéből ke-rült; kiséül a' nyomozatokból, hogy számolttatása a' legcsendesbben kezdetett, 's csak akkor, midőn az öszvesen 's egyenkint ajánlkoztak a' számadást

*) Különös és vajmi jellemző ezen folyamodásiró 's proclamatió urakra, hogy épen most jut eszükbe panasz-kodni a' megye felzavart béke 's rendjéről; most, midőn a- lig hagyott el bennünket örök tisztelettel kísértette azon kormányzónk, kit az egész haza 's megyénk leginkább ugy ismér, mint pártatlan tapintatú elnököt, mint példányát társainak, ki az érdekek kiegyenlítésében annyira mester volt, hogy megyénk táu egyetlen példáját mutatá fel an-nak, mikép tisztviselői karában soha kizárólag egy párt képviselve nem volt, Borsodban roppant választóji száma daczára katonai erőre a' rend- 's béke-fentartásra szükség nem vala, a' legcsiklandósb megyei élet-kérdések, élre vitt ügyek a' legcsendesbben intéztettek el; most emelniszót hogy a' m. nek békéje rendje felzavartatott, nem volt egyéb, mint hálátlan vád sőt rágalom a' tisztelt férfit hivatalos-erőszakoskodó monopolizálásról vadolni egy pártot, melly megyei többséggé alakult, mi egyéb, mint a' kisebbség te-hetetlen rugdalózása a' törv. többség ellen? mi egyéb mint ürügy-hajhászás arra, hogy — mint hirdetéek — szelle-mi (!) és anyagi erejük használata párterökődésük helyett nemesb köpenyt viseljen! — S.

megtagadta, ruháztak reá becsületlenítő szavakat, mi- ket ő viszszamondván néhányan felé köptek megve-tések jeléül, mire töltött regyvereihez nyulván — 's azt ön vallomása szerint is használni akarván, azok tőle, mivel elvétetni nem engedé, erővel vétettek 's czimbalás közben ruhája megszakadt; de hogy egy újjal ütöttett volna ismeg, a' főorvosi vélemény szerint sem világul ki; de a' vádlottaknál még pácza sem volt; hogy pénze elveszett volna a' pisztoly elvétele- kor — nincs bizonyítva, de nem is hihető, mert arról még huzamosb időig azután is sürgettetvén a' szá-madásra és zsebeit öszszekeresgélvén, noha ruhakárát emlité, egyebet fel nem hozott; ezek öszszvetése ut-án ugy véli a' küldöttség, hogy a' kérdéses számol-tatás, mellyet P. T. rágalmai idéztek fel 's a' pisz-tolyrántás, mellyre a' nem fájdalmas de sértő elibe köpés mégis némi okot szolgáltatott, nem helyesel-tethetnek ugyan, azonban mint egyedül erkölcsi be-tudás alá eshetők közkereset tárgya nem lehetnek; valamint nem lehet a' Sz. B. ellen ros akaráji által ellene híresztelt rágalom sem. Felolvastatott tehát e' küldöttségi véleményes tudósítás, még pedig szá-mos és „nem kortes“ hallgatóság előtt, az érdeket-tek nem voltak jelen, és így azon elkésett figyel-meztetés, hogy igen jó lenne, ha az érdekettek el-távoznának, csak roszzalást gerjeszthetett; mult- kor ugyan illy alkalomkor a' városi bíró ügyében volt kormányzónk a' főügyvédi vélemény felolvastat-tása után kérdé a' RRt: akarják e' az iratokat is fel-olvastatni vagy a' nélkül a' véleményt elfogadni? el-nökünk is ugyanezt tevé: kérdé t. i. ha felolvastassa-nak e' halmaz 's több napot elfoglaló irományok? Senki sem akarta ezt, hanem mint az idézett esetben az egyetemes többség a' felolvasott küldöttségi véle-ményt elfogadtni 's felküldetni öszves felkiáltással kívánta 's így az egész gyűlöletes tárgy maga szo-kott rendén minden ingerűtség nélkül befejeztett volna, de néhány jó urnak tetszett ismét követ dobni a' folyóba, hogy elmondhasák, mikép az zavaros. Négy szónok t. i. erősen vitatá, hogy a' küldöttségi vélemény mint egyszerű vélemény 's nem mint a' megyeé kül-dessék föl, miért? mert célzásaira ez legjobb lett volna; később még két szónok akadt hozzájuk meg-győződésből; ellenökben a' megyei élet folytonos gyakorlata hozatott fel, hogy élet, vagyon és szabad-ság kérdéseinél is, ha megyei értesítés kéretik, a' megye maga nem itélget, hanem az illető törvény-szék- küldöttség- bíróság- vagy főügyvédnek adja ki 's ezen megbízottja véleményét teszi magáévá 's küldi fel; annyival inkább itt, hol nem küldöttségi de megyei értesítés kéretik, hol többnyire legtekinté-lyesb férfaink nyomozatára 's itéletére biztuk az ü-gyet, melly kevésbbé fontos, az egyszerű szolgabírói tudósítással bevégezett szokott élet- 's vagonbeli ügyeknél, pusztán küldöttségit nem, hanem megyei értesítést szükség felküldeni 's azon nevezetes kül-döttség eljárása 's véleménye ellen senki, de még a' felek sem tesznek kifogást; azt tehát megyeinek el-fogadni 's mint illyent szükséges fölterjeszteni, de az említett négy ur jobb ügyre méltó kitartással kiki 4 — 5 ízben szónokla kifárasztván a' hallgatóság 's az e-gész gyűlés türelmére, csipdezek a' küldöttségi e-gyik tagot, miért szólalt ő is fel 's mégis szolássza-badságot emlegettek, végpontig feszíték erőteté-seikkel a' szakadozó köztürelmet, de a' csipdezéssel ugyan megjárták; elmondák t. i. nekik, hogy csak ér-dekelt nem pedig nyomozó 's így a' tárgyat leginkább felvilágosítható tag nem szólhat 's szőnyegre jött tárgyhoz 's hogy tisztelt négyük közt többen, tag, sőt egyik elnök is volt azon küldöttségben, melly a' nevezetes városbírói ügyben vádló és vádlott, 's így érdekelt vala 's mégis ügyökben többszörösen, még pedig egyenesen személyöket illetőkben is felszólal-gatni nem tartották szégyennek: 's így a' t u r p e e s t d o c t o r i ' s a t. szépen ellenök fordítatott. Végre 13 szóval 7 ellen 's az egyetemes többség öszves felkiáltása után végzésül kimondatott, hogy a' küldöt-tség tudósításában foglalt vélemény megyeileg elfo-gadtván az illető iratokkal fel fog küldetni. *) A' történeteknek ezen száraz de hű előadása szolgáljon

*) A' küldöttség — majd el is feledők — egy tanu-nak több mint 40 ellenében azon állítására, hogy Sz. B. és P. L. volt követeinkért egy pohár azon kitéllettel ártított „és pusztuljanak el ellenségeik“ — a' védeyleti bálban a' vádlottak viselété a' század műveltség-igényeivel ösz-sze nem férőnek mondja; ezen annyival inkább okunk van csudálkozni, mert a' küldöttség a' kávéházi esemény nyo-mozására 's nem a' védeyleti bálban mulatozásról ítélés-re bizatott meg, 's e' mulatozás — tisztelet, becsület, de igazság is — egyike volt Borsod legélvezetédűsb 's leg-

czáfolatula' b. p. Híradó levelezőjének, ki már usuba vett fallációjánál fogva ez ügyet is elferdített 's valótlan alakban terjeszté elő, gondolván, hogy azon közönség, mely „fontolva halad“ nem fog ráérni közlése valótlansága kikutatására; e nyilvánosság érdemes bajnok, még szólók többsége ellen is kimondottnak állítja a' fentebbi végzést; mi csak onnan magyarázható, hogy a' tisztelt urnak municipális rendszerünk 's köztanácskozáskorúli fogalmait egyiptusi sötétség borítja, különben nem számíthatná négy szótainak egyre másra négyszeri 's így 16szori felszólalását szintannyi szóló-votumnak, másképp pedig számítása ki nem üt; ezen egyiptusi sötétségből magyarázható az is, miért lamentálta' helyeslés vagy nem helyeslés zajosabb kitérési miatt; különben tudhatná, hogy ez ós-gyűlésink természeténél fogva másképp nem is lehet; mindenkinek szó- és szavazásjoga van, némelyik órákig tálatgatja grammatika 's öszszefüggés nélküli gallimathiaszát, másik, 's az egész, kinek idő sem jutna szólásra, a' nézeteit kifejező szónokot egyszerűn helyesli vagy nem helyesli, 's míg törvény nincs illi időtolvajok ellen, a' szerénytelent türelmetlensége jeleivel kíséri; ez mindenütt úgy megyen 's úgy is kell mennie, míg áll az elv, hogy tanácskozásnak, ismételt felszólalásnak csak ott van helye, hol a' capacitatio tére nyitva áll, hol érdekek kiegyenlítése, nézetek öszszeolvasztása 's még eléggé ki nem fejtett elv vagy reformkérdések megvitatása forog fen; de ott, hol az eldöntési joggal bíró közönség eléggé képezett saját véleménynyel 's belátással bírni 's a' terembe nem meggyőződést szerezni, hanem meggyőződést nyilvánítani megy, ott — kivált egyszerű igen-vagy nemmel eldönthető kérdéseknél a' capacitatio, a' dictiók fölöslegesség 's csak szenvedélyre ingerlők, mint ezt volt főispáni helyettesünk kimondá akkor, midőn pártatlan tapintatával elhárítá Borsodra' háziadó ügye letételekor a' fenyegető zivatart. Ennyit közgyűlésünkről. —

Azóta megyénk politikai látkórén sok nevezetes történet; hosszas bizonytalanság után tudjuk már, ki lett kormányzónk; van párt, mely az új kinevezettnek normálisan elismert képességeért örvend, mint a' megye minden színezete, — hanem mert őt azon tiszteletben (!) részelteti, hogy legbuzgóbb párthívének 's érdekeik 's bosszújuk egyik főemeltjének hiszi sőt fenhangon vallja is, ez által a' helyettes 's megyei józan értelmiség képviselői közé kölcsönös elidegenülést konkoltyát vetni célozván; időelőtti tisztelgéseket rendez 's egyedül pártfeleiből, hogy igya' kizárólag ügyfeleiből gyűjtött csoportnak egy pár tekintélyes potrohot 's környezőgépet, pártjabeli tolván elibe képmutató arccsal elmondhassa, lám, mi vagyunk uram csak igaz tisztelőid! Mi pedig a' tisztelt férfit jelleme elleni káromlásnak tartanók róla most egyebet hinni mint azt, mit eddigi politikai pályája következtetünk enged: hogy t. i. az új téren is hű maradand magához, hű közügy iránti szenvedelméhez, annyi csapást szenvedett székvárosunk 's pangó intézetink emelője leend 's életadó lelke annyi jó szándéknak, közügy- 's közjó- nevelésre célzó ószinte vállalatnak, hiszszük, hogy helyzete nagyszerű feladatának megfejtését ezentul is részrehajlatlanság 's az érdekek nem élre állítása de kiegyenlítésében 's Borsod szép nevének emelésében keresendi; és e' feladat sokkal nemesebb sokkal nagyobb szerű, mintsem töle józan fő és szívvel a' természetlen 's gyűlöletes pártoskodás hálátlan terére átmenni lehessen. —

Most áttérek társas életünkre 's itt legelő is azon botrányt kell megrónunk, melyet több b — vaiak — érdemes tagjai a' megyei békehozóknak (!) — garázdá viseletökkel 's más véleményűeknek ugyanazok jelenlétében megbecstelentésével szerzették; bor és esőtül ázottan hajnalig csatangoltak ezek, rekedt kurjongatásokkal úzve a' jó időt és szeszóval, és midőn az eső ezt is elhallgattatá, egyik kegyes volt — quelle barbarie! — Kalliope barna főpapjának az utcai sárban puha ágyat improvisálni! — és ezek történnék egy részről, míg más részről az ohajtott tisztviselők éji zenében részesítettnek 's egy uttal egy rágalomhős macskazenére méltattatik (kár volt neki e' nagy kitüntetés!) Mindezeket a' b.p. Híradó levelezője epéje szemüvegén másképp látja 's hallatlanul elferdítve látatja, de reá nincs mit szólnunk, a' valótlan koholványoknak ugyis már régóta gyakorlatában van 's e' szép jogában nem jó háborgatnunk, mert még

szébb rendben ment multságának; nem vehetjük tehát e' rosszaszálást egyébnek, mint figyelmét-elkerülte tollhibának. — S.

reponáltatná magát. — Végül bocsánatot kérünk a' nyájias olvasótól, ha az ígért „furasaságok“ iránti étvágyát ezuttal sem vagyunk kielégíteni képesek, kifogytunk a' helyből, ki az időből 's az elmondani akartak az ujjabakon régiekké válnak; de egy párt — addig is, míg időt vennék magunknak „Borsodi titkok“ cím alatt mindnyáját kitérni — el nem hallgathatunk. 'S most mert ecclesia praecedat, halljunk erről valamit: a' helybeli reform. egyháztanács minap — egyoldalulag 's mintegy suttonban begyűjtött tagokból alkotva — négy szavát a' borsodmegyei egyházzogdokságra egyik kedveltjére csempezte. Illyen csempezésekre mások szörnyűséget kiáltanának, mi csak annyit, hogy ez a' kitüntetésre nem irigylendő dicsőség, de furcsaságnak megjárja, kivált azoktól, kik a' béke helyreállítását 's rendet hordják szájakon, hát szíveikben? — ez egyik, van más is: a' reform. új templomot az egyháztanács százakba kerülő láncz-czal véteti körül — bár erre semmi szükség nincs, — mint mondók, tán azért, hogy el ne szaladhasson, — a' vizirongált egyik negyedes leányiskolának meg házankint kell koldulnia segedelmért, mert szintazon tanács 30, mond harmincz forintot volt kegyes számára resolválni; a' hátralevő papbérket pedig pörrel véteti be a' szegénységtől! ugye szép? nem annyira szép biz az, mint furcsa! — ugyanezért a' költséges templom-lelanczolásért pár szót emelünk itt 's időközben egy tartó-kó kitérőt; a' vizsgálat mutatja, hogy az történetes reádülés következtében esett meg, egy consistorialis fősz emély azonban művelt emberek gyűhelyén a' casinóban hely 's állásához nem illő káromkodás közben, hozzáillő czímmel élve, e' tett miatt az ujságíró t vádolá! risum teneatis amici! más azt mondaná reá: ez már mégis nagy hájfejűség! — mi csak annyit: furcsa biz az, rendén tul furcsa. — S.

Zala megyei közgyűlés vége. Zalaegerszeg aug. 30kán: Évnegyedes közgyűlésünk f. hó 25kén berekesztetett 's előbbi tudósításom kiegészítése végett még a' következőket írom: hogy ifjainknak a' gyorsírás megtanulására nagyobb kedvök 's mintegy ösztönök legyen, megyeileg kimondottuk: hogy a' kitérőbbek közül kettőt évenkénti bizonyos fizetés mellett kiválasztandunk megyei gyűléseink írásbafoglalására. Ur Isten! fogunk é ekkor is sok olyt sőtét zöldet megyeteremünkben hallani, mint a' minót csak e' napokban egy, magát vezérnek gondolta tb. mondot; midőn arról tanácskoztunk: ha vajjon a' pereiket legfelsőbb helyeken is keresztül vitt adózóknak adassék é utilevel Bécsbe, vagy ne? az utileveladást ekép sürgette: adjon levelet akárki, én úgy sem sokat adok rájuk; az által csak a' becsületes ember akadályoztatik utjában; midőn a' gonosz bejárja nélküle is az országot. Lám Francia-és Angolországban nem kérnek levelet, még is ottan több a' becsületes ember mint nálunk! már az illyeneket örök emlékül feljegyezni csakugyan érdemes leend. — Kanizsa egyetlen kereskedő városunk Zalában, azonban utjai már annyira megromlottak, hogy a' legkevésbé nedves időben szerencsésnek tarthatja magát az utas, ha üres szekérral a' barátságos sártengeren átgázolhatott. Általlattuk, hogy e' folyvást súlyosbba növekedő bajon segitenünk kell, ha kereskedésünket egészen felakadva látni nem akarjuk. De bezeg hogyan? ez volt a' kérdések kérdése, melyet hogy czélszerűn megfejtessünk, mindenekelőtt egy a' hely színre menendő 's véleménynt adandó küldöttség kinevezését láttuk szükségesnek — és ifjaink derekasan harsogák az önfajtajokból választandó tagok neveit. Azonban D. F. tb. egyenesen kimondván: hogy sok taggal tanácskozni igen nehéz, a' dologhoz nem értökkel pedig épen lehetetlen; csak kevés, de dologhoz értő tagból álló küldöttséget javasolt 's néhány tbrót, kiket a' küldöttséghez tagul kívánna, meg is nevezett; és a' küldöttség D. F. tb. javaslata és kívánsága szerint alakult meg, melyben az elnökséget főispáni helyettes ő mélt. volt szives elvállalni. Majd ha ezen küldöttség véleményét jelentését beadandja, akkor tesszünk, a' mit tehetünk — erők pótlására, ha szükséges leend, a' sőt felemelt árából segedelmet kérendünk 's Kanizsába vezető, leginkább a' somogyiak által elkoptatott darabtnak kijavittatását Somogy megyének, ha barátságos felszólításunkra úgy fog neki tetszeni, nyakába vetendjük. — És most bezárnám tudósításomat, ha azon duzzadt lelkeletű előharcosok, kik gyűlésünk elején a' magyar szabadságnak minden önkény 's erő ellen oly szemes öreül mutatkoztak, a' gyűlésen mind végig megmaradtak volna; most azonban a' megmaradtok fülbe vagyok bátor valamit sugni, azt t. i. hogy ha majd ezen dicső

bajnokok ismét megjövendnek 's távollétük alatt alkotványos épületünkben önk által nem inyök szerint rakott egy pár deréknek a' rőt szakállu kost neki szalasztják, mint ő apánk a' várak ostromainál a' fultörökösökkel annak idejében tettek; akkor önk uraim, ne üljenek meg a' zöld asztal körül, mint a' féle pictus masculosok, hanem álljanak részre, védelmezzék az önk által, hiszem, meggondolva rakott épületrészeket; mert szégyen az első lökés-idezte lármára mindjárt visszavonulni — szégyen a' fővezért az ostrom nyilait közt egyedül hagyni. —

Trencsénymegyei viszonyok. A' trencsényi zavaros viszonyok 's kebellázító kicsapongások nemcsak az egész haza figyelmét vonták magokra, de a' megye fekvésénél fogvást a' szomszéd tartományokban is undorító vadságuk miatt ellenszenvet szültek 's bizonyosan éles fegyverül fognak használtatni, midőn alkotványos létünket védelmezendők, a' megyei rendszert hozandjuk fel; általam azonban soha közönség elibe nem hozatandnak, — mert a' nemzet minden árnyoldalát sőtét 's áthathatlan fátyollal szeretném bevonni különösen akkor, midőn szabadság-gyakorlatában az illedék korlátit hágya tul — de a' vörös pártiak megfoghatlan szemtelensége, mely nemesak itt zsarnokosodik, de uralmát még a' sajtóra is kiterjeszti 's midőn magát majd ellenzékeknek majd conservatívnek vallaná, mind a' két párt lapjait elárasztja, hogy saját büneit 's féktelenségit elhallgatva, szennyet és rágalmat egyedül a' zöldék fejére halmozzon. A' gyönyörű torzképek kiegészítéséhez bátorkodom én is néhány vonással járulni; 's hogy az olvasó közönséggel a' pártok mibenlétét annál jobban megismerthessem, érintenem kell azok keletkeztetését. Mult országgyűlés előtt pártoskodási mirigy e' megyében nem létezett 's csak az országgyűlési követek választatásakor zavartatott fel a' megye nyugalma, O. T. a' vörös tollasok egyik fő arszlanjának fellépte által, ki elbizottságában ott legalább is egy Mirabeau szerepét vélte játszhatni, (fölléptének okát a' czinkotai kántor legjobban tudja) és csupán az ő kisebbségben maradása vetett üszköt a' meghasonlásra. Majd az országgyűlés egész folyta alatt tétettek kísérletek a' követek visszahívására, de a' RR. a' megválasztott követek iránt megelégtelenséket nyilvánítottak 's az értelmiség meghiusítá az elégtelenség minden ármánykodását 's innen magyarázható O. G. másod alispán ur nyilatkozata is, ki midőn a' megye előbbkelőji által felszólították, hogy az előre látható zavarok elkerülése tekintetéből első alispán ural ő is maradjon a' megye kormányán, ő határozottan oda nyilatkozott, hogy mint másod alispán csak jövő tisztujtásig kíván szolgálni. A' dolgok illy állásában az egész megye két pártra oszolván, az értelmiség többsége első alispán urnak — ki a' megye szolgálatában megöszült 's kit tiszta jelleménél fogva mindenki tisztel — megmaradását jövőre is kívánta, és másod alispánságra U. L. urat jelölte ki, ki előbb szintugy mint főjegyző, most pedig mint főadószerző a' megye szeretetét vitá ki magának; az értelmiség egy kis töredéke pedig első alispánságra O. G. másodalispánt, másodikra pedig gr. Cs. L. volt tisztlb. jegyzőt jelölte ki; ezek vörös tollat, a' bosszu, amazok zöldet a' remény és szilárd értelmiség színét választván különböztető jelölkül. — Ekkor indultak meg a' rendkívüli vesztegetések, szennyes rágalmazások, féktelen kicsapongások 's ocsmány gunyiratok osztogatási, szóval a' magát kisebbségben látó párt elkövetett mindent, hogy azt, a' mit ármány és cselszövény által nem érhetett el, terrorizmus és durva erőszak által eszközölhesse; így történt, hogy Zsolnán A. kir. tan. özvegyének házat, egy csendben öregsege napjait élő igen tisztelt és pártoskodásban soha részt nem vett aszszonyságot, egy csoport vörös tollas O. M. vezérlete alatt haramiaként világos nappal megrohant, társalgónőjének, — ki aszszonya hollétét nagy elszántsággal elég bátor vala el nem árulni, — mellére töltött pisztolyokat szegeztek, ajtókat betörték, romboltak és csak a' katonaság közbejötté által gátoltattak meg további kegyetlenkedésektől. Vagy emlitsem é: hányszor irták ő a' szegény nemesnek, ki részükre állani vonakodott, a' fae Gust háta 's mikép hurczolták a' szegény nemeseket erőszakkal, kötözve 's legnagyobb kegyetlenséggel az ekétül bizonyos sötét helyekre, melyek a' hajdan korban szerepelt bizonyos itélőszékekre emlékeztetnek, — avagy leírjam é azon szegények és özvegyek jajait, kiknek házaikat a' legzordonabb télben lerombolták, marháikat elhajtották 's így a' legnagyobb inségnek

tették k
hány gy
lassa a'
még pe
den eset
szabads
kezve n
's embé
latságu
olvasó
eseksz
lend pá
bontó és
dig, kü
a' sajtó
sok leg
tásít tu
hol mé
gentia,
párt ált
megvet
van ren
ságon e
kir. biz
fejezet
ekbül a
vám his
más al
mulasz
ny i l s
szagos
foglav
gesítés
(főleg
kit szer
— e' sz
ván, ez
lyen ta
bizatan
nyon, f
den. F
azt oet
ban rá
amott
gásina
lecsap
csárba
hever
ketlen
és esz
jeligé
komor
ugy h
büneit
elleni
ellen
a' Rák
szállít
alig l
mel 's
csak h
lünk;
niok;
hetni
láthat
got az
nyilv
tásuk
vára
gen k
lyosa
rint k
sze,
valan
magy
e' ho
ha ez
nek l
ovól
mag;
Jahr
nak
szap
tevé
fóha
tátá
mag
is (ő
mag
öltő
hoz
szot
talá
már
tand
hely
lem
szn
cza
mur

tették ki? Ezeket csak azért említem itt, hogy néhány gyenge vonást adjak a közönség elibe, mikből lássa a világ: mik üzennek a szabadság paizsa alatt még pedig oly egyedek által, kiknek születése minden esetre feljogosítja a hont, bennök miveltséget és szabadságróli józan fogalmat feltenni, 's kik kivételkeze minden polgári kötelességből, típrák a jogot 's emberi keblet lázító kicsapongásokban lelék mulatságukat; és ez azon párt és intelligencia, nyájas olvasó, mellyel a vörös pártbeliek oly fennen dicsekszenek mindenhol, de bizonynal senki semigénylendő pártjához oly intelligenciát, melly egyedül rendbontó és alkotványellenes tettekben nyilatkozzék eddig, különösen pedig megtagadandja tőle részvétét a sajtó, melly ugy hiszem nem féltelen kicsapongások legyezgetését, sem avas előítéletek pártolgatását tűzé ki czélul; hanem azon körbe utasítandja, hol méltó társakra találunk, mert a valódi intelligencia, szellemi fensége érzetében, minden a vörös párt által eddig használt fegyvert megvet's kénytelen megvetni józansága 's pártatlanságánál fogva. De van reményünk hinni, hogy az alkotványos szabadságon ejtett sérelmek meg fognak orvosoltatni, mert kir. biztos ur részrehajlatlan szigorúsággal már befejezett nyomozásinak eredményét egy külmegyeiekbulalakított rendkívüli törvényszéknek általadván hiszszük, hogy a vétkesek bünhödni fognak, miről más alkalommal e lapok olvasóit tudósítani el nem mulasztandom. Man in táji.

Budapesti napló. (Sept. 14-én) Gr. Széchenyi István, mint a' nm. Helyt.-tanácsnál alakítandó országos közlekedési ügyosztály elnöke, f. h. 9kén székét foglalván a' helytartótanácsnál, az említett osztály létesítéséig mint kir. biztos legelőször is gyakor árjaival (főleg az idén) tömérdek pusztítást okozó Tiszánk mellé kit szemlélteti meg Vásáros-Naménytől egész Szegedig — e' szándékáról a' tiszamenti hatóságokat előre tudósítván, ezekeli tanakodhatás 's értesülhetés végett több helyen találkozni kíván az illető megyék 's hatóságok megbízatandóival, névszerint S. Ujhelyen, Vásáros-Naménynon, Debreczenben, Tisza-Dobon, Szolnokon és Szegeden. Folyó hónap vége felé szándékozik ez utra indulni 's azt octoberben végezve Fiumébe szinte közlekedési tárgyban rándulni; itt a' tervben forgó vasut körülményeiről — amott a' Tiszaszabályozásra nézve most legalább kanyargásinak czélszerű keresztülmetszése, azután Sárretének lecsapoltatása 's annyi száz meg százezer — bűzhödő moscsárban hasztalanul sőt egészségi szempontbul károsan heverő, — hold földnek kiszikkasztása 's igy másod feneketlen termékenységu hánsággá alakítandása iránti mód és eszközökrül előleg értekezendő. — Derüre ború idők jellegje; de bánatos arca most igen kevés könnyet hullat 's komor felhő porvegyü szürkületbe burkolja városunkat, ugy hogy zöldbe rándulni 's visszatérni valódi vezeklés büneinkért, mellyeket husárusok 's vendéglők zsarolása elleni zugoldásainkkal követünk el. Már látjuk, hogy ezek ellen nem tehetünk; azért szélnek fordítva köpenyünket, a' Rákoson szemléldünk: az ideitáborozást néhány ide szállított lovas-ezred képviseli; gyalog katona még alig látható a' hely színén; a' kísétálás semmi kényelemmel 's még kevésb gyönyörrel kecsget; bérkocsin nemcsak boszszuságot, hanem egyebet is nyelni kényszerülünk; azért kik a' táborozást szeretik, jobb itthon maradniok, a' termék esöndes falai közt róla sok szépet beszélhetni, de a' meszse Soroksár alatt csak szele és füstje látható. — Az iparegyesület megkereste a' városi hatóságot az iránt, hogy az itt idönkint megjelenő vendégek, kik nyilvános mutatóványokra nyerne szabadságot, itt mulatásuk idején legalább egyszeri bevételt az iparpénztár javára engedni tartozzanak; hogy ez az igy helyült költségen külföldre küldendő műnövédeiket (technicus) hatályosabban segíthesse. Miatán gyakran tapasztalók, miszerint külföldiek nálunk tetemes öszszégeket szereztek öszsze, illó, hogy viszonzásul tőlük a' miénk is nyerjenek valamit. — Bizonyos német tudós, a' 'teutsches Element' magyarországon szilárdítására írói szövetséget alakított; e' honfias buzgalmaért talán mi is köszönettel tartoznánk, ha ezen jó ur öntervét maga nem döntené meg; mint ki ennek bajnokaiul oly tekintélyeket is nevez meg, kik rendre ovólag ellene nyilatkoznak. Azonban reméljük, hogy a' magyar irodalom díszére egy illy címü könyvet: 'Pesther Jahrbuch des teutschen Elementes in Ungarn' olvasóinknak nem sokára bemutatathatunk. — A' hírszerint már 300ra szaporodott magyar polgári őrhad újabb csapatának tiszteivé lönek: kapitány K a e s k o v i c s; alkaptány P e k á r i; főhadnagy K o l l e r v á r. tan. A' zenekar őket megválasztatásuk után éji zenével tisztelt meg; mi pedig az öszszes magyar polgárhadat üdvözöljük, melly főnállása óta már is többször hon és külföldön üszit és becsületet szerzett a' magyar polgári névnek. — A' pesti városbízsok magyar öltözetet kaptak; erre az Ungar kedélyesen jegyzi meg, hogy mult vásárcor majd minden 3dik egyed bízsosnak látszott, 's igy a' sok bízsos közül alig lehetett valódi bízsosra találni. Ezt is értethetné talán, hogy a' magyar öltözet már majd általánossá lön; pedig — inkább mondhatandá hogy minden lépten fecskefark lebeg előttünk. — A' helybeli gazdasági bízsosság azzal tanusítja magyar jellemét, hogy takarékoskodni nem tud; 's egy munkát kettőre szaporit; nem rég kövezteték ugyanis ki a' kecskeméti utca egy része, most hosszu szűne után folytatattán a' munka egész réteg köbkövek szaggattának fel, mert első

izben nem voltak kívánt magasságra rakva. A' szénatér is új burok alá kerül; ennek szükségét eddig azok érzék leginkább, kik ott naponkint bokáig érő porban vagy sárban gázolni kényszerültek; de ezental a' simán még a' tyukszemek is kárpótlást nyereendnek. — Panas van, mint már mi is érintők, a' kofák főleg a' városi hajdunó-kofák ellen, hogy a' hotivására érkező falusiakra egész hajtóvadászatot tartanak, 's áruikat szerfelett olesó 's potom áron megvásárolják, hogy aztán egyedáruskodva sokszorozott kamattal zsebelhessék ki a' helybeli vevők pénzét. Ez noha tilalom ellen történik, de hajdunó-kofa ellen czélszerű fékeszköz é hajlurendör? — Multkor, midőn színpadunkon az 'Atyátlan' fölötti atyáskodást a' közönség sem igen akarta elvállalni, egy földi egész atyai örökséget színházban hagyá, 's ez vándorbotja volt, mit a' pénztárkörötti toladásban egy más, kinek esernyőjét ragadták el, ezérti kárpótlás fejében csavart ki kezéből; 's igy helyette ama másik juta vándorbotra. — Fekete János a' zsonge elmék számára szentelt munkásságából újabb gyümölcsöt nyújtott; a' képes számkönyvet átlanulta gyermekeknek írt 'Kis számító' után legujabban megjelent 'Képes törték' címü könyvecskéje, szinte Emerson jeles rendszere után dolgozva. E' munka Bathány Kázmér gr. a' népnevelés buzgó előmozdítójának ajánlatik, minckévetkezében bővebb ajánlata főlőlesges. — A' gondatlanságnak egy újabb neme által ismét tűzveszély fenyegette városunkat; mult pénteken viradatkor egy a' három dobutca szegletén volt szatócsbolt szeszszeli ügyetlen bánás következtében kigyuladt, 's benne minden hamuvá égett; szerencsére a' nagyobb rombolást okozandott gyulékony anyagok még idején kitarítottak. — A' városerdőben bizonyos idő óta holmi csöcselék faj kóborog, mellynek ugy látszik mindedig szerencse kedvezett a' dologházi fegyelem kikerülésében, melly a' czirkáló rendőség szemel elől is igen ügyesen szokott eltűnni; eféle romlott némben minap egy ottani mezei lak nöcselédéségt támadta meg, 's aféle szidalmak és czímekkel illette, mellyek őt bélyegzik leginkább; mégis midőn e' galád viselete miatt üzőbe vétetett, védő kamaszokra talált, kik szinte a' sürű bokrokban tanyáznak. — Néhány nappal azelőtt egyik színház karzatáról egy nagy alma esett földszíre minden komolyabb következtés nélkül; kivévn hogy a' sugó megzavarodott 's a' játék elakadt.

A m e r i k a .

Ujyorki tudósítások nyomán Pennsylvania újában 800 ezer dollárt fizetett le statusadóságai kamatai fejében; mi által a' tartomány a' pénzvillag előtt ingadozó hitelét helyreállitá. A' Missourin ismét egy gőzös katlana pattant el, melly veszély a' gőzöson levő számos utast részint megöl, részint megcsönkítá. — A' mexicóilapok ismét háborúról mint kitörendőül ezen köztársaság 's az egyesült statusok közt Texas bekebleztetése miatt, beszélnek, egyébirant a' csatát Mexico még most csak védő és nem támadó állásban kezdendi meg; a' hadüzenet legnagyobb erőtetője Almonte Herrera, ennek 's bárának unszolására hívá öszsze Herrerai ideiglenes elnök a' congressust rendkívüli ülésre jul. 1ére, melly ülésben mindenek előtt a' texasi ügy hozatott szönyegre; ennek vitatása közben a' congressus az egész mexicóit respubliát tiz katonai departementra osztá fel, mellyek ötödikét Uj-Leon, Coahnita, Tamaulipas és Texas tartományok teszik; ezzel a' congressus azt mondá ki, hogy Mexico Texas még folyvást a' szövetséges republica polgári testrészenek nézi 's nézetni akarja; ennél fogva ha visszaszerzése véget hadat viselend, csak sértett törvényes jogát fogja követelni 's védeni; ezen hadias nyilatkozat sikeres eredményét azonban maguk a' mexicóit értelmesb lapok sem remélik, mert az egyesült statusok egyetlen fregatja Princeto képes az első megütőközéskor Mexiconak egész tengeri erejét tönkre zuzni; az unio Texast teljesen birtokába vévé 's védelmére a' szükséges hadi erőt is már megküldé, sőt hogy szándéka komolyságáról a' mexicóiak meggyőződjenek, Princeto hadi gőzöset, mellynek külseje eddig csinosan volt színezve, most egészen feketére mázoltatá; — ha ehez gondoljuk még, hogy az angol és franczia kormányok rég gyanus szemmel kísérik Éjszakai Amerika folytonos nagyobbulását, 's kik tehát a' közte és Mexico közti versenyésnek nem kis mértékben elősegítői: hinnünk lehet, hogy a' dologbul leend valami, habár az egyik fél teljes bukása követendi is azt.

Cambrá gőzöson, melly Bostonból 11 nap alatt érkezett a' merseyi kikötőbe, következő kétrendő hivatalos tudósítás küldetett meg Ujyorkból, mellyek az egyesült statusok és Mexico közt kiütendő háború iránt támasztott minden kétséget eloszlatnak. A' hadi és tengerészeti hivatalból Mexicóban köv. tartalmu körlevél bocsáttatott ki: „Az egyesült éjszakai statusok Mexico elleni hűtlen eljárásukat bevégzék; sőt meg is koronázzák azt ama rendelet-szentesítés által, melly szerint Texas tartomány az uniohoz tetteleg csatoltatik. Ezen bitorlás törvénytelensége 's igaztalansága nyilvános, Mexico illy sérelmes megbántatást nem tűrhet, hanem kötelessége minde erejét

öszpontosítani, hogy az éjszakai egyesületnek megmutassa, mikép bir még Mexico annyi önérzet 's önállással, hogy jogait tiszteletben tartassa. Ezt megemlítve a' kormány elhatározá az éjszakai egyesült statusoknak ünnepléses hadüzenetet küldeni 's ezt azért, mert eddigi nyugott 's véres surlódásokat mellőző magunkviselete nem hogy az említett statusok iránti barátságának ismertetett volna, sőt ellenkezőleg az unio ebből azt magyarázta, hogy Mexico tehetetlen az óriási egyesülettel hadat viselni kedvező eredményel. Ezen balvélemény, mellybe az egyesült statusok botlának, haszonnal kecsgeteti Mexicót. Mi az általunk eddig tiszteletben tartott békezászlót ezenel bevonjuk 's a' hadüzenést holnap congressusi tárgyalásalá bocsáttandjuk, 's felhívjuk polgárinak hazafiságát nemzeti méltóságunk védelmére 's köztársaságunk földterületének épen tartatására, melly e' pillanatban — daczára az öskor által kiszabott 's folyvást tiszteletben állott biztosítékoknak — árulólag megcsönkítatott. Ti felfogjátok ezen viszonyok értelmét 's átlátandjátok a' szükségét, miszerint a' hadi erőt azonnal oly állapotba kell tenni, melly képes legyen a' köztársaság hármelnyik megtámadott pontját rögtön védelmezni 's a' törvényszegő erőt megsemmíteni. A' tartomány elnökétől oda vagyok utasítva, hogy benneteket mint a' köztársaság polgárit én mint hadsergitek főparancsnoka, felszólítsalak magatokat minden pillanatban készen tartva vést és halált villogtatni azokra, kik köztársaságunk romlását készülnék eszközölni. A' kormány most némely határpontok megerősítésével 's ezeknek szükséges védeszközökkel ellátatásukkal foglalkozik, hogy mi se hiányozzék azok tönkre silányithatására, kik e' köztársaságot szent jogai élvezetétől megfosztani akarják. Ezen körlevél minden e' hivataln. alárendelt tekintélyhez megküldendő. Isten és szabadság! Mexico 1845. jul. 15. aláírva Garcia Conde. — A' külügyi miniszteriumhoz 's rendőséghez pedig köv. irat küldetett: Miatán szükségessé vált, hogy a' köztársaság határai katonai őrvonal által fődöztesse, 's hasonló erő induljon Texas ellen, hogy ezen tartomány melly az éjszakai egyesület által elszakított, visszaszohódtassék; meghagyatott nekem ideiglenes elnök által — önnek ezen sürgönyt kézbesíttetni, mellynek tartalmánál fogva ön a' tartományok igazgatóinak hazafiai buzgalmát felidézve ezeket mind azon hadierő minélelőbbi felállítására buzdítsa, mellyek különféle kerületekben szétszórva hevernek, hogy ily Mexico törvényei 's határai illőleg védezhessenek. Ön ez által alkalmat nyerend ezen legfőbb határozatot a' tartományok igazgatóival tudatni, 's egyszerűsmind lelkesítőleg elmondani, mennyire kötelességében áll minden polgárnak hazája védelme 's küzdés annak jogai épen tartatása mellett, mellyek ma oly statusok által sértettek meg, mellyek azokat elismereni nem akarják, 's ekkép kényszeritik Mexicot anyagi erő-használásra. Mexico soha sem fog megegyezni, hogy földterületének fele aljas félelme miatt oly könnyen elidegeníthetessék. Mexico 1845. jul. 16. aláírva Garcia Conde. — Mexico tehát háborúra nyilatkozott, 's ezt akkor tevő, midőn lapjainak egyike önként elismeri, hogy most a' köztársaság annyi belzavar, polgári viszályok által elzaklávta 's majd minden tehetősb cselekvő erejéből kivetkeztette — nem bir annyi hadi erővel, melly pusztán az elpártolt Texas hadával sikeresen mérközhethék meg. Azérintett lap tehát annál silányabb reményitjósol az egyesülettel viselendő háborúból, mellynek roppant hadi erejéhez — kivált a' tengerit véve — a' kis mexicóit nem is hasonlítható. Constatirozva az erőket Mexicónak buknia kell; van azonban egy más eszköz, vagy inkább forrás, melly őt még tán megmentheti; 's ez a' lelkesedés, a' szabadság és önállás szeretete; 's a' buzgalom, melly Mexico polgárit az egyesület katonáin felül tízszeres mértékben tünteti ki. Ha tehát Mexicónak győzelmi reménye van, azt csak e' forrásból merítheti.

Francziaország.

Bordeaux aug. 22én nagy részben leégett; bizonyos borkereskedő borházában égve hagyá a' gyertyát, melly üszköt adván némely körötte fekvő gyulékony anyagoknak, általok mintegy 7 — 800 hordó pályinka gyult meg. Ezen lángoló elem eloltása még a' legedzettebb erőködésnek sem sikerült, hanem általa kigyulván az épület is az egész utcát elborítá, azon nap esti 9 1/2 órakor nyomatott el a' tűz; miután mintegy 3millió fr. kárt okozott az ekkép elszegényített lakosoknak. Másnap Filhau az oltó-osztály parancsnoka (egyik ága a' nemzetörségnek) néhány

uri egyeddel hely színére menvén a' tetőtlen falromokon szemlét tartta, midőn egy — még fenálló, de a' tűz által minden összetartó erejétől megfosztott magas fal hirtelen lerogyván az ott állókat romjai alá temetvén; szerencsétlenek legotti erőködés után kiásatván közülök Filhau még életben volt, de néhány perc múlva meghalt; négyen holtan vonattak ki; egy még két óráig élt a' kórházban, egynek mindkét lábát el kellett vágni, többen pedig veszélyesen sérültek meg úgy annyira, hogy a' tűz által okozott 3 millió vagyonbeli kár több jeles férfi elvesztéséhez nem is hasonlítható; a' hírlapok ezen szomorú körülményre mintegy vigasztalásul (?) megjegyzik: hogy Nemours hg Filhau parancsnoknak hivatalbeli pontos szolgálatai megjutalmaztatásul a' becsületrend keresztjét vala kegyes megkülönböztetésül a' becsület polgárnak csak koporsójára függesztethetett föl. — Aumale hg ezen esemény közt Bordeauxban volt, 's elhatározá magában testvérét Pampelonába kísérni — A' francia hercegeknek Spanyolországba utazása azon hirt terjeszté el, mintha ennek célja Izabellávali házasság lenne, mi miatt az angol miniszterium nagyon megrázkodott 's vége hossza nem letta a' sürgönyváltogatásnak; Lajos Fülöp az említett miniszterium megnyugtására kijelenté, hogy ezen látogatásnak semmi politikai célja nincs 's egyedül barátságos indulatból történik a' spanyol udvar iránt 's hogy az illetők még inkább meg legyenek nyugtatva kijelenté azt, hogy a' látogatás lehető legrövidebb

időre fog szorítottatni. Nemours hg Madridba utazása tehát, miként ezt a' spanyol lapok bizonyosnak hirdették, el fog maradni 's kizárólag csak Pampelonára szorítkozni. Thiers, Walewski gróf kíséretében szinté Spanyolországba indult, hogy ott élő szemekkel láthassa a' napoleonféle hajdani csaták helyeit. A' császárság történetei tehát még nincsenek befejezve, miként hirdettetett, hogy ez év végen teljesen megjelennek. Bugeaud tábornagy Algirből Párisba jöendő leánya férjhezmenetelén személyesen jelenleendő. Bugeaud és Lamoricière Algir népesítése fölött meghasonlottak, az első katonai, a' második polgári gyarmatosítást akar.

Egyhírek.

Aug. 22k Lipcsében néplázadás történt, nemelly nyugtalanok t. i. azt hitették el a' város lakóival, mintha a' látogatásukra jött János kir. herceg — ki kath. vallásossága miatt is általánosan tiszteltetik, a' minden tartományokból száműzött jezuitákat Szászországba szándékoznék telepíteni; ez okból, midőn a' hg vacsorált, ablakait bezavarta a' lázadás legélénkebb jeleivel retteggeté az utcákat; a' községi őrhad (Communalgarde) azonban jókor érkezvén szétverte a' nyugtalanokokat, de nem baj nélkül, mert néhány polgár áldozatul esett. Ezen zavarok támasztóji és végrehajtói ellen a' szász kormány vizsgáló választványt nevezett ki, mely sept. 2án felszólítást bocsátott Lipse lakosához felhíva ezeket, hogy e'

történetről tudomásuk önkéntes előadásával a' vizsgáló választványt eljárásában támogatni polgári kötelességöknek tartásák, nem félve attól, hogy ez által a' büntető törvény terhei alá lennének juttatandók, mert a' választvány egyedül a' történetet nyomozza, az arról ítélet ugyanis a' városi bírósághoz tartozandván.

Victoria királynő férjével 's anyjával aug. 27én hagyá el S napi mulatás után Coburgot, innét Gotha felé Reinhardtsbrunnba utazik ő felsége itt is néhány napot mulatandó; híhetőleg Hollandia fővárosát is meglátogatandja, minthogy erre a' holland királyt igen megkérte.

Az orosz czár aug. 29én kelt udvari rendelve nye következtében a' már halálra 's minden jószágai elkoboztatására ítélt. Gottlieb Mirski, Stanislaw Chojnacki, Kaspecki, Kojanowski, Mikalowsky testvérek, Nidecki, Piotrowski, Wisickierski, Wisniewski, Hofman és Uszynski, lengyelmenekvőknek megkegyelmezett.

Guizot aug. 30án érkezett meg Párisba és sept. 1én elfoglalá külügyminiszteri tisztségét. — Ibrahim pasa Mehemed Ali fia aug. 17én érkezett Malatába, innét Livorno felé a' luccai fürdőbe szándékozik. — Lyonban 7 kézműves, mivel a' reformált carbonar czímű titkos társaságban részt vettek, fogásra és pénzbírságra ítéltetett. — Éjszaki Franciaországban az aratás reményen fölül sikerült.

74dik szám.

É R T E S Í T Ő.

1845.

Gőzhajózási jelentés.

I. Dunai gőzhajózás.

Minden nap indul egy hajó Bécs felé — reggeli 7 órakor. (september 15kétől kezdve Bécsből délután indul a' gőzhajó Pest felé 's Pozsonynál töltvén az éjt, másnap érkezik Pestre.

Hetenként négyszer, u. m. vasárnap, kedden, szerdán és pénteken reggeli 5 órakor Zimony felé. A' kedden induló gőzhajó mind lenemet — mind feljövőkör Eszék felé utast máhástul 's egyéb terhet is felvesz, vagy pártra szállit.

A' Pestről september 7dikén 's 21én Zimonyba induló gőzösek az olah; a' september 14kén és 28án indulók pedig a' török részről közlekedést egész Konstantinápolyig eszközlik.

Zimonyból Orsovára minden kedden és pénteken indul egy gőz's.

II. Tiszai gőzhajózás.

Minden hétfőn, a' Pestről induló gőzös megérkezte után, indul egy gőzös Uj-vidékről Tittel felé, 's innen Szegedre, hol szerdán este meg is érkezik.

A' dunai és tiszai gőzhajózásról szóló részletes kimutatás, mint szinte az illető árcvatók jegyzékei mindenkor kaphatók a' gőzhajózási hivatalban. Pest september 2kán 1845. Gőzhajózási hivatal 1—4

Liszt- zab- és széna-szolgáltatás árcsökkenés útján.

T. ns Pest megye határozata következtében a' katonaság, rabok és megyei szolgák ellátására 1845dik évben megkivántató liszt- zab- és szénamennyiségek azon része, mely az illető községek részéről kész pénzben kivántatott megváltani, árcsökkenés útján fogván beszerezettetni: az alább következő helyeken árcsökkenés tartatik:

1) Sz kir. Pest városban a' megyeház nagyobb teremében f. é. september 28ai délelőtti 10 órakor, 45,945 font rozslisztre és 3650 katonaszabályszerű szénarészletre.

2) Soroksár m. városban f. é. October 1jén délelőtt 9 órakor, 37 ezer 128 font rozslisztre, 32,014 zab- és 30,738 széna-részletre.

3) Nagy-Kőrös mezővárosban f. é. october 5kén délelőtt 9 órakor 15,569 zab- és 12,653 széna-részletre.

4) Czegléd mezővárosban f. é. october 6kán délelőtt 9 órakor 8715 font rozslisztre, 31,266 zab- és 37,659 széna-részletre.

5) Nagy-Káta mezővárosban f. é. october 8kán délelőtt 9 órakor, 23,537 zab- és 15,433 széna-részletre.

A' vállalkozni szándékozók ezennel meghivatnak, hogy a' fenebb kített helyeken és napokon, a' vállalkozás biztosítékul értékű állásukat kimutató hiteles bizonyítványokkal megjelenni a' szíveskedjenek.

A' vállalkozók kivánatához képest a' fenebb kített mennyiségek apróbb részletekre fognak osztatni.

A' szállítás ideje 's egyéb kellékei iránt az árcsökkenés megkezdése előtt felolvasandó, 's Pesten Balla Károly udvari kapitány urnál, Soroksáron, Nagy-Kőrösön, Czeglédén és Nagy-Kátán pedig az illető városi bírónál addig is megtekinthető szerződés minájából előre kiki tudomást szerezhet magának. — Kelt Pesten sept. 8kán 1845 Nyáry Pál t. n. Pest megye m. alispánja. 1—6

† **Öllakadás.** Fömgü Eszterházy hg bujáki uradalmához tartozó különféle erdőrészekben Pesthez közel f. évi november 1jén megnyitandó vágásokból tolyfa 245 — gyertyánfa 340 — cserfa 320 öl, árverés útján a' legtöbbet ígérőnek sept. 21én a' turai tisztirodában fog eladatni. A' feltételek ugyszinté az erdőrészt előleges lá'ása iránt a' venni kívánó urak bővebb tudomást a' turai tisztirodában kaphatnak. Turán sept. 4én 1845. 2—3

Gabonaár váltó garasokban.

			Tisztabuzza	Kétszeres	Rozs	Árpa	Zab	Kukorica
Pesten,	sept. 9	(pesti m.)	185—225	160 168	125 132	90—96	64—70	120—126
Pozsonyban,	„ 5	(pozs. m.)	125—154	—	96—120	76—87	50—61	—105
Győrben,	„ 16	„ „	108—125	—105	74—80	55—58	43—44	70—74
Baján,	aug. 23	„ „	87—107	70—83	67—68	50—51	33—	—63
Mosonyban,	„ 3	„ „	100—105	90—95	80—85	50—55	32—35	60—62
N. Szombatban,	„ 2	„ „	175—170	—	112—117	78—81	53—55	—
Ujbecsén	aug. 20	„ „	90—110	75—85	—	35—40	35—40	45—50
Miskolczon,	„ 30	„ „	120—130	80—85	70—75	55—60	35—40	65—70

Szerkeszti: Helmeczy. — Nyomatja: Trattner-Károlyi uri-utca 453.

† A' gödi uradalmi részéről — Pesttől 2 órányi távolságra — Dunakeszi és az Alagi szőlőkben az uradalmat illető bordémarész, ugy szinte a' gödi majorsági szőlők idei termése sept. 20kán Dunakeszin a' vendégfogadóban reggeli 9 órakor kezdendő nyilvános árverés mellett, a' legtöbbet ígérőnek el fog adatni, Előleges felvilágosítással szolgál az uradalmi tisztvező Gödö, vagy uradalmi ügyész Agárdy Mihály Pesten M. Dorottya utczában 11 sz. alatt. 2—3

Hirdetés.

A' méltóságmagyar kir. udv. kincstár részéről közhírré tétetik: miképen jövő 1845 iskolaévre egy a' szigeti kamrai alapítványt illető évenkénti nyolczvan öt váltó forintból álló iskolai segedelem-díj megírult, mellynek elnyerésére következő feltételek szabotnak elő:

1) Ezen segedelem-díj csak valóságos magyar királyi udv. kincstári szolgálatban volt, vagy jelenleg levő sóházi, harminczadi, gazdasági, bányászati, vagy postatisztek fiait vagy árva részükre van rendelve.

2) Ugyanezt csupán olly ifjak nyerhetik el, kik a' nemzeti iskolákból már kileptek 's a' múlt 1844 iskolaévi jó erkölcsi viselet mellett, a' tanulványokban jeles előmenetelt tettek.

3) Mulhatatlan szükséges, hogy az esedezők ebbeli folyamodásukat legfeljebb f. évi sz. Mihály hó végeig a' mármarosai kamrai igazgatóságnál benutassák 's azokhoz az illető ifjakat érdeklő eredeti iskolai bizonyítványukat mellékeljék.

4) Megkivántatik az is: hogy a' könyörgő-levelekben az illető szülék tulajdon szolgálatjuk idejét 's gyermekeik számát, mindezt az árvaakra nevezve pedig a' gyámatyák hitelesen bizonyítsák be, magában értetvén

5) az: hogy ezen segedelemdíjra a' nem valóságos kir. kincstári tisztiek fiait valamint azok is, kik csak nemzeti iskolákba járnak, vagy nem jeles előmenetelűek, nemkülönbön azok is, kiknek folyamodványaik a' kifizött határnap elmultával, vagy pedig a' kívánt eredeti bizonyítványok nélkül nyujtatnak be, számot nem tarthatnak. 2—3

Tanszéki pályázat-hirdetés.

Ő császári 's apostoli királyi Felsőkegyelmes határozatánál fogva a' zágrábi királyi akademiánál megírult természeti (Physika) tanszek betöltése végett, a' magyar királyi tudomány-egyetem előtt tartandó újabb esőduleti pályázat határnapja folyó évi november 13kára van kitéve. Kelt Pesten augustus 29én 1845. Szoblahói Pál m. E. k. a' pesti királyi tudományos Egyetem jegyzője. 3—3

Hirdetvény.

A' diósgyőri kir. koronai uradalom részéről közhírré tétetik: hogy f. 1845ik évben termelt gubacs-szedés és makkol-

tatás használata iránt Felső-Győrben az illető erdőbiztszég irodájában folyó évi september 15kén nyilvános árverés fog tartatni; jennélfogva ezen haszonvételeket bérbe venni szándékozók ezennel hivatalosak; a' gubacs és makkoltatás iránti becs-, ugyszinté az árverési feltételek ugyanazon irodában olvashatók levén. Kelt Miskolczon, augustus hó 14kén 1845. 3—3

Csődület.

A' rónaszéki kir. kamrai sebészi állomás — mellyel évi fizetésül 300 ft. 12 köből tűzifa, 260 font s. 6 szekér széna, 52 pozs. mérő zab, 6000 ölnyi rét, 20 pozs. mérő buza szabott aron, és szabad szállás vannak összekötve — megírult; azok tehát, kik ezen helyet megnyerni kívánják, sebészi tudományokról, magyar nyelv tökéletes tudásáról és jó viseletéről szóló bizonyítványokkal ellátandó kérvénket folyó évi szeptember 24ig a' mármarosai kir. kamrai igazgatóságnak nyujt, ák be. Egyébiránt megjegyeztetvén az, hogy a' seborvosnak hivatalos utazásakor kerületjében, hová a' kobolapójánai kir. vasmű-gyár is csatoltatik, fél napdíj és lópenz megadatik. 3—3

Megjelent, és *Engenberger és fia, Emich, Geibel, Hartleben és Altenberger* könyvárosoknál kapható:

A' közigazság törvénye Magyarhonban.

Irta Prof. Frank Ignác. 160 Rész, Sadrét 754 lap, ára előfizetéssel a' 2k részre 5 pft. A' 2ik kötet megjelente után lesz 6 ft. p.p. 1—3

† **Uj, korszerű, tartalomdús könyv,** melly minden lelkipáztornak, iskolamesternek, szülének, nevelőnek, előjárónak, sőt minden emberbarátnak ajánlatik.

NÉPNEVELÉS-TAN.

Irta 's kiadta *Majer István* Esztergomi mesterképző intézeti tanár 's táblabíró.

Nyomatott Budán az egyetem új öntetű és igen olvasható betűvel 1845ben. Kapható Esztergomban a' szerzőnél, Pesten Emich Gusztáv könyvárosnál 's minden hiteles könyvkereskedésben. Ára egy csinos borítékba fűzött példánynak 1 ft. e.p.